

JULIANA WEINBERG

Audrey Hepburnová a lesk hviezd

ikar

Príbeh obyčajného dievčatá,
z ktorého sa stala ikona
svetovej kinematografie

JULIANA WEINBERG

Audrey Hepburnová a lesk hviezd

Preložila Zuzana Guldanová

IKAR

Juliana Weinberg
AUDREY HEPBURN UND DER GLANZ DER STERNE

Copyright © by Ullstein Buchverlage GmbH, Berlin.

Published in 2020 by Ullstein Taschenbuch Verlag

Translation © 2024 by Zuzana Guldánová

Cover design © www.buerosued.de

Slovak edition © 2024 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-9857-6

*I was born with an enormous need for affection,
and a terrible need to give it.*

*Narodila som sa s nesmiernou túžbou po láske
a s ukrutnou túžbou lásku dávať.*

Audrey Hepburnová

Prológ

Brusel máj 1935

Audrey sedela schúlená v skrini v detskej izbe. Plyšovú opičku, s ktorou spávala, si pevne pritískala k telu. Daroval jej ju otec, na iný darček od neho si za celých šesť rokov života nemohla spomenúť. Jedného dňa sa vrátil z obchodnej cesty, opičku jej vtisol do ruky.

„Podobá sa na teba, Opička. Má tvoje veľké hnedé oči,“ postrapatil jej krátke hnedé vlásky a vrátil sa k obchodným záležitostiam. Prekvapilo ju to, lebo otec býval k nej i k jej starším bratom Alexovi a Ianovi väčšinou chladný, odmeraný.

„To mám zasa pýtať peniaze od otca?“ vedľa v salóne sa rozčuľovala matka. „Ako mu mám vysvetliť, že sme zasa bez peňazí, Joseph? Nezarábaš v banke dosť?“

Audrey sa strhla, keď začula otcovu uštipačnú odpoveď: „Pozrime sa, pani barónka Ella van Heemstra sa hanbí požiadať otecka o pomoc! Neboj sa, neodmietne ťa, si predsa svetlo jeho očí, miláčik.“

„Si taký nezodpovedný!“ Ella sa osopila na manžela. Ledva potláčala hnev, hlas sa jej triasol. Audrey si pritískala kolená k ušiam, trpela. Matka je vždy dokonalá dáma, za každých okolností sa ovláda.

Otec iba niečo zamrmlal, Audrey v skrini viac nerozumela. Chvíľu sa ozývali iba matkine kroky na vŕzgajúcich parketách v salóne.

„Prehadjákal si celý náš – celý môj majetok! Ako si to len mohol...?“ Matkin hlas sa ozýval čoraz hlasnejšie, Audrey sa zľakla. Keby aspoň bratia boli doma, cítila sa opustená, stratená. Rodičia sa často hádali, no nikdy nie takto vážne.

„Navyše... sympatizuješ s tými odpornými národnými socialistami. Vôbec sa mi to nepáči!“

Teraz už otcove slová zreteľne doľahli aj do skrine v detskej izbe. Audrey splasene dýchala opičku do kožúška.

„Prestaň, Ella,“ hrozivým, pokojným hlasom odvetil otec. „Veď aj tebe sa nové hnutie pozdávalo. Len hlupák by nevidel, že konajú rozumne.“

„Iste, zo začiatku sa mi niektoré stránky nacistickej ideológie zdali celkom dobre premyslené,“ pripustila Ella. „Lenže to sa zmenilo, ich konanie odporuje ľudskosti, nepáči sa mi to.“

Audrey v skrini zamyslene žmolila lemy šiat, ktoré jej viseli okolo hlavy. Nechápala, o čom sa rodičia zhovárajú, cudzím slovám nerozumela.

„Desí ma tvoja nenávisť k židom...“ jachtala Ella, „... ku katolíkom, k černochoom...“

Z otcovej odpovede do skrine prenikli len nezrozumiteľné útržky. Rodičia sa ešte hodnú chvíľu zhovárali, ibaže pokojnejšie, tichšie. Audrey už dúfala, že hádka je zažehnaná, no zrazu zahrmotali stoličky, niečo buchlo. Preľaknutá zadržala dych, silno si pritisla opičku, takmer ju rozpučila. Dvere na salóne sa rozleteli, na schodoch sa ozvali rázne kroky, smerovali k domovým dverám.

Zachvátila ju zlá predtucha. Pustila opičku, rozrazilla dvere na skrini, vrhla sa k oknu. Musela si podložiť stol-

ček, vyliezť naň – a keď otvárala okno, vchodové dvere sa zabuchli. Otec s kufrom v ruke schádzal po schodoch. Až ju zamrazilo.

„Ocko!“ zvolala, no hlas sa jej zlomil, nepočul ju. „Ocko!“ zavolala hlasnejšie.

Joseph zastal, s kufrom v ruke sa obzrel. Chladno, ľahostajne na ňu pozrel, potom sa obrátil, bez slova kráčal ďalej.

Audrey vyhfkli slzy. „Ocko!“ vzlykla zdesene, no už sa neobrátil.

Zmizol jej z dohľadu, ona stála na stolčeku, plakala, srdce stisnuté od žiaľu. Premkol ju neurčitý pocit, že jej život už nikdy nebude ako predtým.

Dvere na detskej izbe sa nečujne otvorili, vošla uplakaná matka. Objala dcérku, chvíľu nešťastné mlčky stáli v objatí.

„Vráti sa?“ zašepkala Audrey.

Ella pokrútila hlavou, zahryzla si do pier. „Nie, zlatko. Je preč.“

„Ale kam pôjde?“

Matka neurčito mávla rukou. „Neviem. Možno sa vráti do Londýna.“ Vytiahla vyšívajúcu vreckovku, utrela si slzy.

„A čo bude s nami? Bez ocka...“ sotva počuteľne hlesla Audrey.

Znova si ju privinula. Šesťročné dievčatko cítilo, ako sa matkino telo naplo, znova sa z nej stala silná osobnosť, ktorá nestrpí citové výlevy. „Poradíme si aj sami, Audrey. Ty, ja a tvoji bratia.“

Podala jej vreckovku. „A teraz si utri slzy. Nechcem, aby ťa slúžka videla uplakanú.“

Audrey si poslušne utrela slzy, vzala opičku, zaborila si do nej tvár, bola ako omámená. Cítila, že z jej života zmizol kus lásky, ten pocit silnel a už nikdy ju neopustil.

PRVÁ ČASŤ
BOMBY A BALET

1944 - 1945

*On the one hand maybe I've remained infantile,
while on the other I matured quickly, because
at a very young age I was very
aware of suffering and fear.*

*V niečom som možno ostala detinská,
no na druhej strane som rýchlo dospela,
lebo už v mladom veku som zakúsila
utrpenie a strach.*

Audrey Hepburnová

1

Máj 1944

Nad Arnheimom zaburácali dve lietadlá, v baletnej sále konzervatória sa v olovených rámoch otriasli okenné tabule. Dievčatá sa nedali vyrušiť, tancovali ďalej. Boli zvyknuté, že hudbu z gramofónu občas prehluší dunenie bojových lietadiel.

„*Un, deux, trois,*“ odriekala madame Marova, „*un, deux, trois, allongé...*“ V dlhých splývavých šatách a ošúchaných predvojnových baletných črievičkách sa prechádzala popri dievčatách, ktoré cvičili v rade pri tyči. Občas niektorú jemne opravila, raz držanie rúk, inokedy úklon hlavy. „Ruka smeruje von, Frida. Femke, nohy! Nohy!“

Dievčatá sa usilovali, len aby bola madame Marova spokojná. Bola to významná osobnosť konzervatória v Arnheimе, prísna, no láskavá. Pracovné podmienky sa z mesiaca na mesiac zhoršovali, Nemci obsadili Holandsko už pred štyrmi rokmi. Obyvatelia žili v strachu, každý poznal niekoho, koho nacisti pod nejakou zámienkou zastrelili. Niektoré žiačky baletnej školy sa ani neodvážili vyjsť z domu, prestali chodiť do školy. Navyše bolo málo potravín a dievčatá, ktoré ešte školu navštevovali, boli tenké, niektoré doslova vycivené.

Madame Marova došla na koniec radu. „Krásne, Edda,“ pochválila pätnástročnú dievčinu celkom zahľbenú do tréningu.

Audrey sa strhla. Trvalo to už niekoľko rokov, no stále si nezvykla, že teraz sa volá Edda. Keď sa začala vojna, presťahovali sa k starým rodičom do Holandska a matka nástojila, že ju budú volať Edda – aspoň v škole a na konzervatóriu.

„Audrey znie naskrze britsky,“ vyhlásila Ella a prižmúrenými očami si dcéru premerala od hlavy po päty. „Žiaľ, tvoj otec trval na tom, aby si mala anglické meno. Lenže v týchto časoch nemôžeme riskovať, Nemci nenávidia všetko britské. Nedajbože, aby ťa odvliekli ako polovičnú Britku.“

Od tej chvíle sa Audrey v hlave odohrávali strašidelné scény, prenasledovali ju aj v spánku. Sama bola svedkom, ako Nemci nakladali matky s deťmi na nákladné autá, vyhadzovali z domov židovské rodiny, odvážali ich na stanicu a odtiaľ do Nemecka. Verejne sa o tom nerozprávalo, no všetci vedeli, že tí ľudia sa nikdy nevrátia. Preto jej padlo vhod, že bude mať holandské meno. Na verejnosti sa od tej chvíle volala Edda.

„V posledných mesiacoch si urobila veľké pokroky,“ takmer nečujne zašomrala madame, asi nechcela, aby ostatné dievčatá závideli. V tých časoch bol balet to jediné, čo im na hodinku dovolilo zabudnúť na neradosťné pomery.

„Myslím, že by sa z teba mohla stať ozajstná primabalerína!“

Audrey z toľkej chvály od radosti očervenela, no tréning už pokračoval, a preto nasledovala ostatné dievčence a podľa pokynov učiteľky pôvabne vyložila nohu na tyč. Pri pohľade na zaštopkané biele pančuchy stisla pery.

Nehanbila sa, v čase nedostatku ani ostatné dievčatá neboli na tom lepšie - všetky mali deravé sukničky, pozašívané črievičky. No veľmi túžila, aby to bolo inak.

„*Un, deux, trois, demi-plié...*“

Zavrela oči, poddala sa hudbe. Ponorila sa do sveta plného jasu, predstavovala si, ako stojí na javisku, tančuje Odettu v Labuťom jazere - primabalerína v jagavo bielej sukničke s volánmi z peria, v dokonalých špičkách, v hnedých vlasoch biele kvety. Zo všedných starostí spôsobených vojnou, keď jej od hladu škvŕkalo v bruchu alebo keď sa bála o starších bratov, unikala do fantázie, do snov. Brat Alex sa skrýval v ilegalite a Iana pred očami zdesenej rodiny odviezli na nútené práce do Nemecka.

Keď sa vzpriamila, aby zmenila pozíciu, trocha sa jej zakrútila hlava, no za zatvorenými viečkami ešte stále videla oslavovanú balerínu, počula búrlivý potlesk.

„Čo je s tebou, Edda?“ začula ustarostený hlas madame Marovej. „Zle sa cítiš?“

Audrey otvorila oči, zažmurkala, aby zahнала mdloby. „Nie, už je dobre.“ Keby sa priznala, že sa jej podlamujú nohy, madame Marova by ju mohla vyradiť z tréningu, toho sa bála.

„Nadnes končíme!“ Učiteľka zatlieskala. „Ešte by si sa nám tu zrútila, Edda. Ako minulý týždeň Vicky. Tá prekliata vojna všetkých zbedačí. Máte doma čo jesť, Edda?“

Audrey na ňu mlčky pozrela, madame sa chytila za hlavu. „Som ja ale hlupaňa, prepáč, dieťa moje. Kto sa v týchto časoch môže dosýta najesť?“

Májový večer bol príjemný, teplý. Mäkké večerné svetlo zahalilo Arnheim, upravené chodníčky, kvetinové záhony i fontány v parku, cez ktorý sa Audrey vracala domov.

Mesto vyzeralo navonok idylicky, no na každom rohu hliadkovali nemeckí vojaci.

Dorazila k veľkému starému domu, kde ju s matkou prichýlili starí rodičia. Kedysi majestátna stavba by potrebovala opravy – dve okná sa rozbili, posledná jarná búrka postfhala škridly. Vojna, hlad a ustavičný strach všetkých ochromil, do opráv sa nikomu nechcelo, navyše chýbal materiál.

Audrey škvákalo v bruchu, dôverne známy pocit. Na obed mali riedku polievku, dúfala, že na večeru bude aj niečo iné, nie iba ten hnusný chlieb z hrachovej múky.

„Tu si, dieťa,“ privítal ju starý otec, pred domom trhal burinu. „Poď dnu, čakáme na teba s jedlom.“

„Hrachový chlieb?“ Audrey pokrčila nosom.

Starý otec sa zasmial. „Čo sa šklábíš? Veď je to lahôdka. Celý svet nám Holanďanom môže závidieť, že máme taký chutný chlebič.“

„To určite,“ ironicky odvetila Audrey.

„Dnes máme aj zvyšok domáceho jahodového lekváru – varila ho stará mama,“ sľúbil starý otec a viedol ju dnu.

„Aspoň to.“

Matka a stará matka už sedeli v kuchyni za stolom.

„Ako bolo na balette?“ spýtala sa matka a rozdeľovala chlieb. Každému sa ušiel malý krajec.

„Výborne, ako vždy.“ Na okamih sa jej v duchu zjavila scéna z veľkolepého predstavenia – pôvabné, ladné pohyby, ona ako primabalerína v hlavnej role. „Vicky už skončila. Madame vraví, že je podvyživená, mohla by pri tanci od únavy spadnúť.“

Ella si zahryzla do jazyka, zadívala sa na dcérkinu vychudnutú postavu. Audrey si rýchlo uviazala servítku pod bradu, akoby sa chcela ukryť, vzdorovito prežúvala

kôrku. Nevedela si predstaviť, že by jej matka zakázala tancovať. Ustavične snívala o baletе, bez tanca by bola ako bez ruky. Fantázia jej pomáhala, keď večer od hladu nemohla zaspať, a keď sa cez deň umárala strachom o nezvestných bratov, unikala do rojčenia o tancovaní.

Starý otec si všimol Ellin pohľad, ponáhlal sa vnučke na pomoc. „Ale, ale, také zlé to azda len nebude, aby naša Audrey nemohla tancovať. Čochvíľa príde leto, v záhradke sa vždy nájde niečo pod zub, však?“

Stará mama jej podala pohár s lekvárom, akoby jeho slová chcela potvrdiť. „Len jedz, dieťa moje.“

„Bojím sa, čo bude v zime,“ zamyslene zamrmlal starý otec, zahľadel sa do diaľky. „Vojna sa tak ľahko neskončí, zima bude krutá.“

„Len keby sme mali správy o chlapcoch,“ vzdychla Ella.

Audrey sklopila zrak, nechcela vidieť matkinu užiale-nú tvár. Vždy ju zaboľelo, keď bola reč o bratoch. Aj ona sa o nich bála.

Starý otec stisol Elle ruku. „Netráp sa, moja milá. Alex sa nedá zlomiť, je šikovný. Pozná to tu lepšie ako Nemci, nechytia ho. Veď pomáha v odboji, nie si naňho hrdá?“

Ella sa vzpriamila, narovнала. Usilovala sa pôsobiť pokojne, vyrovnane. Audrey matku obdivovala, no zároveň ju ľutovala. Chvíle strachu a zúfalstva netrvali dlho, Ella sa zakaždým rýchlo spamätala. Odmeraná šľachtičná sa vedela ovládať za každých okolností. Vychovali ju tak a ona tak vychovávala dcéru.

„Máš pravdu, otecko. Pravdaže som naňho hrdá.“ Vzdychla, servítkou si utrela pery. „Alex sa ozve aspoň z času na čas, zato Ian...“ Zasa sa schúlila do seba, v očiach sa jej zaleskli slzy. „Nepočuli sme o ňom, odkedy ho odvliekli do Nemecka. Iste hrdlačí v nejakej zbrojárskej fabrike...“

Stará mama ju chlácholivo chytila za ruku. „Modlím sa, aby sa obaja vrátili domov.“

„Len keby tvoje modlitby padli na úrodnú pôdu,“ zamrmlala Ella. Aj Audrey sa po vypuknutí vojny často modlila, no postupne strácala vieru v silu myšlienok. Kto chce niečo zmeniť, musí sám priložiť ruku k dielu.

„Mimochodom,“ starý otec si vložil do úst posledný kúsok chleba, „odbojáři pripravujú ďalšie stretnutie. Dnes som dostal správu. Samozrejme, všetko musí prebehnúť nenápadne, Nemci majú oči a uši všade. No niekto by mal informovať chlapcov, ktorí bývajú na vidieku.“

Audrey vyskočila. „Ja zasa pôjdem, starý otec!“

„To neprichádza do úvahy!“ zasiahla Ella a rázne stiahla dcéru na stoličku. „Raz som ti to dovolila, a takmer som zomrela od strachu! Máš pätnásť, Audrey, buď taká láskavá a nestaraj sa do toho!“

„Ale, mama! To, že mám pätnásť, je predsa výhoda! Ak zájdem k nejakému roľníkovi, nikomu to nebude podozrivé. Bude to vyzerieť, že som sa vybrala na prechádzku alebo na výlet.“ Pozrela na starého otca, dúfala, že uňho nájde podporu.

„Malá má pravdu, Ella. Pekná malá žabka na bicykli nebude nikomu podozrivá. Keby som sa tam vybral ja, starac, bývalý starosta Arnheimu, vyzeralo by to inak. Nemcom by hneď zaplo, že mám niečo za lubom.“

„Mama, pusť ma,“ prosíkala Audrey. „Aj ja by som chcela aspoň trochu pomôcť, aby sa tá hrozná vojna skončila.“

Videla, že matka zvädza vnútorný boj. Napokon jej tvrdé črty zmäkli, vzdychla si. „No dobre, Audrey, len si dávaj pozor, na kolenách ťa prosím. Nezniesla by som, keby sa ešte aj tebe niečo stalo.“

Audrey poslušne prikývla. Pomohla matke a starej mame umyť riad, pozametala kuchyňu, zaželala im dobrú noc a šla si ľahnúť. Slnko ešte nezapadlo, no posledné mesiace chodievala spávať zavčasu. Keď zaspí, aspoň nebude cítiť hlad, okrem toho mohla pred zaspáním snívať a snívať – snívať o baletе.

A o otcovi. Pritískala si opičku – bola celkom ošúchaná – a každý večer uvažovala, kde môže otec byť. Londýn bombardujú, ako sa tam má? Prečo sa neozve? Čo ak už na ňu zabudol? Cez okno civala na žiarivé oranžové večerné zore, srdce jej zvierala túžba. Vtedy v Bruseli, keď sa na odchode druhýkrát za ňou neobzrel, v duši sa jej vytvorila trhlina – cítila sa nemilovaná, menejcenná. Inak by sa jej otec nejako ozval, nie? Prečo by ju nechcel vidieť? Môže otec len tak opustiť dieťa?

Na druhý deň bola sobota. Audrey sa zobudila zavčasu, podujala sa na ťažkú úlohu, nedalo jej to spať. Obliekla si žlté kvietkované letné šaty, ktoré jej minulý rok z nejakých zvyškov ušila stará mama. Viseli na nej ako na vešiaku.

Matka a starí rodičia už sedeli v kuchyni pri skromných raňajkách. Ustarostene si ju premeriavali. Len starý otec na ňu povzbudivo žmurkol.

„Vezmi si, dieťa moje,“ stará mama jej naliala slabý bylinkový čaj.

„Nemusíš tam ísť,“ povedala zrazu Ella. Audrey pozrela na matku. Bola bledá, stískala pery.

Audrey sa slabo usmiala. „Ale ja chcem, mama. Veď Alex je odvážny, bojuje v odboji, tak vari len budem vedieť doručiť nejakú správu.“

„Pravdaže, srdiečko.“ Starý otec sa na ňu povzbudivo usmial, z vrečka vytiahol dva poskladané papieriky. „Je-

den odovzdáš sedliakovi de Grootovi a druhý Timmermansovi, rozumela si? Trafíš k nim?“

Prikývla. Zohla sa, papieriky si zboku vopchala do šnurovacích topánok. Pri pohľade na ňu by nikomu nezišlo na um, že roznáša tajné správy.

„Výborne.“ Starý otec jej uznanlivo položil na plece veľkú teplú ruku. Ella so starou mamou sa len zachmúrene prizerali.

„Ponáhľaj sa, dieťa moje, rýchlo sa vráť,“ nabádala ju stará mama.

„Vezmi si bicykel,“ povedala Ella, stále bledá ako ste-na. „Čím prv sa vrátiš, tým prv sa prestanem zhrýzať od strachu.“

„Poponáhľam sa,“ sľúbila Audrey, dopila vodnatý čaj a vstala. „Dovidenia.“

Traja dospelí sa za ňou dívali z okna, kým im nezmizla z dohľadu.

Bol začiatok leta, nádherné ráno. Slnko príjemne hrialo, vo vzduchu sa vznášala sladkastá vôňa tulipánov. Na prvej križovatke každý deň hliadkovali dvaja nemeckí vojaci, aj dnes ju to vyviedlo z miery, cítila z nich tichú hrozbu. Aj bez toho bola nervózna. Pravdepodobne ju neoslovia – vyzerá ako žabka, čo sa v peknom počasí vybrala bicyklovať, no viackrát bola svedkom situácií, keď sa vojaci bezdôvodne vypytovali holandských občanov na cieľ ich cesty. Z toho mala obavy.

Cesta na roľnícku usadlosť de Groota jej netrvala dlho, prešla cez lesík a pokračovala po piesčitej poľnej ceste. Sedliaka zbadala už z diaľky, bol pri stajniach. Odovzdala odkaz a o päť minút už pokračovala v ceste.

Timmermansovo gazdovstvo sa nachádzalo na opačnom konci Arnheimu, cesta trvala trocha dlhšie. Rázne

šliapla do pedálov a dúfala, že aj druhý odkaz bez problémov odovzdá. Keď míňala osamelú budovu, uvidela nemeckého vojaka. Lenivo sa opieral o strom, akoby na niekoho čakal. Nebol oveľa starší ako ona. Usilovala sa naňho nehladiet, hádam ju nezastaví. A naozaj, len sa na ňu usmial.

Oteplilo sa, Audrey prišla do cieľa celá spotená. Tiché, opustené gazdovstvo sa vyhrievalo v predpoludňajšom slnku. Na neďalekom pasienku mučali posledné kravy, inak nebolo nič počuť. Na stromoch sa nepohol ani lístok, vládlo bezvetrie.

„Mijnheer Timmermans?“ bicykel položila do prachu na ceste, obzerala sa naokolo. Nikde nikoho. Obišla dom, cez otvorené vráta nazrela do stajne. Nič.

Napokon zaklopala na dvere, videla, že sú odchýlené. Váhavo ich otvorila, vošla do tmavej chodby. Vo vzduchu sa vznášal pach stuchliny.

„Mijnheer Timmermans?“

Oči si pomaly privykali na tmú, s napätím tajila dych. Vchod do pivnice bol otvorený, zdola doliehalo mrmlanie, škrabot, no vzápätí aj to stíchlo.

Chvíľu nehybne stála, potom sa znova nesmelozvala: „Mijnheer Timmermans?“

Vzápätí od hrôzy zamrela – niekto ju zozadu zdrapil, zovrel jej hrdlo, pevne ju držal. Od strachu sa nemohla pohnúť, ani jej na um nezišlo, aby sa bránila.

Útočník ju rázne zvrtol a Audrey sa ocitla zoči-voči bratovi Alexovi. Bol špinavý, neumytý, páchol, vyzeral rovnako preľaknutý ako ona. Pomaly sa mu tvár rozjasnila.

„Audrey! Pre boha živého, čo tu robíš?“

„Alex!“ hodila sa mu okolo krku, chvíľu stáli v objatí v šere na chodbe. „Som taká šťastná, že ťa vidím!“

„Psst!“ Alex položil ukazovák na pery. „Tíško. Zdá, že vzduch je čistý, no človek nikdy nevie, kde sa zjaví Nemec. Poď do pivnice.“

Kráčal popredu, po úzkych schodoch zliezol dolu, v tmavej pivnici boli ďalší dvaja mladí muži. Cez pivničné okienko dopadal úzky pás svetla. Audrey si sadla na slamník, vyplašená, nervózna.

„Toto sú Piet a Claes. Už pár dní sa skrývame u gazdu Timmermansa, plánujeme, čo ďalej.“

Mladí muži jej kývli na pozdrav.

„Kde si sa celý čas skrýval? Matka si robila hrozné starosti, aj ja.“

Alex nedbanlivo mávol rukou. „Nemusíte sa báť, dávame si dobrý pozor. Istý čas sme boli v Amsterdame, s členmi odboja sme zaútočili na nemecký sklad.“

„Naozaj?“ Audrey naňho vytreštila oči.

„Hej.“ Vyzeral zronený, aj Piet a Claes vyzerali zničene. „Žiadnu veľkú škodu sme im neurobili. Je to ako kvapka v mori. Aby sme proti okupantom niečo zmohli, nato je nás Holanďanov málo.“

„Hm.“ Audrey sa privinula k bratovi, tešila sa z jeho prítomnosti. „Aspoň potešíme mamu, že si živý a zdravý.“

„Hej, povedz jej. Ale prečo si sem vlastne prišla?“

„Mám odovzdať informáciu gazdovi Timmermansovi. Ide o nejaké tajné stretnutie odbojárov v obci. Ale môžem ju dať aj tebe.“

Podala Alexovi papierik, vopchal si ho do vrecka na nohaviciach. „Odovzdám ho Timmermansovi. Odišiel zháňať nejaké potraviny. A teraz už choď, sestrička, aby si matka nerobila starosti!“

Naposledy tuho objala brata, pokúsila sa vryť si do pamäti jeho obraz – špinavý mladý muž v obnosených ša-

tách v tmavej pivnici. Keď kráčala hore schodmi, bolelo ju srdce. Ktovie, či ho ešte niekedy uvidí.

Starí rodičia s matkou na ňu čakali za kuchynským stolom. Keď vošla, matka vyskočila, objala ju. Bolo to nezvyčajné, lebo Ella si ju málokedy pritúlila. „Chvalabohu, že si už tu, dieťa moje!“

„Som na teba hrdý,“ povedal starý otec. „Nemala si problémy?“ Audrey si pritiahla stoličku a vzrušene im referovala, čo zažila. Ella najprv zbledla, no pomaly sa jej do tváre vrátila ružovkastá farba. „Alex sa má dobre! Aké šťastie!“ povedala, zopla ruky. „No aj tak by som bola najradšej, keby sa nepúšťal do riskantných akcií, veď na situácii to aj tak nič nezmení.“

Stará mama súhlasne prikyvovala, no starý otec sa ozval. „Niektó musí niečo urobiť. To máme my Holanďania zložiť ruky do lona a čakať, kým nás iní oslobodia? Dobre, že to ten chlapec robí.“

„Veď ja viem, máš pravdu, otec.“ Ella sa na okamih zadávala na ruky, potom sa jej rozjasnila tvár, pozrela na dcéru. „Aj my dve by sme mali aktívne podporiť odboj, Audrey. Je čas pripraviť tajné predstavenie.“

„Tajné predstavenie,“ zašepkala Audrey. Oči sa jej zaleskli. „Skvelé.“

„Vidím, že vy ženy máte čo robiť,“ starý otec na ne žmurkol a nechal ich tam. Aj stará matka sa utiahla, šla niečo uvariť zo zvyšných zemiakov.

Ella s Audrey potom šli baletné črievičky z plstených zvyškov, ktoré našli v truhliciach na povale. Celý minulý rok sa zúčastňovali na tajných predstaveniach, Ella po boku madame Marovej sa na ich príprave dokonca zásadným spôsobom podieľala. Utajené vystúpenia sa konali

po večeroch, v pivniciach, zakaždým u niekoho iného. Elévky konzervatória v pološere v tichosti tancovali, inokedy niekto potichu recitoval básne. Výťažok zo vstupného venovali na odboj. Všetko muselo prebehnúť v úplnej tajnosti, aby sa okupanti nič nedozvedeli.

„Van de Heijdensovci už povedali, že nám poskytnú pivnicu. Dnes ráno, keď si odišla, zastavila sa tu madame Marova, poprosila ma o pomoc. Niektoré tvoje spolužiačky už musia tancovať bosé, chúdence, nemajú črievičky, ktoré by sa ešte dali obuť.“

Audrey prikývla, no nezdvihla hlavu od šitia. „Veru, je to hrôza. Lenže...“ kriticky si premerala kus plsti, ktorý obšívala, „... aj tieto plstené papučky sú nanič, mama. Noha v nich vôbec nedrží! Čo by som dala za pár poriadnych nových špičiek!“

Ella vzdychla. „Ja viem. Dúfam, že raz sa vrátíme do normálneho života. Za bieleho dňa vystúpiš na scéne pred publikom, nebudeš taká tenká, že by ťa zhodil aj závan vetríka...“

„Povedala ti madam, čo budeme tancovať?“

„Niečo zo Spiacej krásavice.“

„Zo Spiacej krásavice...“ Audrey zavrela oči, v duchu sa videla na veľkom javisku – trblietavý kostým, novučičké špičky, čarovný sen ďaleko od biednej reality.

Predstavenie sa konalo o týždeň. Susedia sa po zotmení schádzali u van de Heijdensovcov a domáci ich posielali rovno do pivnice, kde už boli zatemnené okná. Audrey s rodinou prišla skôr, chcela sa zahriať. V kuchyni sa s ostatnými dievčatami z konzervatória v tichosti rozcvičovali, upravovali si účesy.

Keď nadišiel čas na nástup, vo dverách sa ako tieň zjavila madame Marova. „Tíško, *mes filles!* Jedna za druhou,